

Uredništvo v Gornji
Radgoni, Spod. Griz
štev. 7, 1. nadstropje.
Rokopisov ne vrača

Poština plačana v gotovini.

.....
Izhaja vsak petek
zjutraj in stane s
poštnino vred za
celo leto 60 K, za pol
leta 30 K, za četrt
leta 15 K.

Posamezna številka 1'60 K

Upravništvo v Gornji
Radgoni, Spod. Griz
štev. 7, 1. nadstropje.
Telefon štev. 7.

.....
Inserati: Ena šest-
stolpna petivrstna
(prostor 3 mm visok
in 42 mm širok) 2 K.
Pri večkratni objavi
primeren popust.
Posamezna številka 1'60 K

51. štev.

Gornja Radgona, dne 23. decembra 1921.

III. leto.

Vesele Božične praznike vsem svojim na-
ročnikom, dopisnikom in prijateljem želi:
Uredništvo in upravništvo „Murske Straže“.

Več ljubezni!

(Božične misli.)

„V ljubezni delati je treba, to je
vsa skrivnost!“ (Naše geslo.)

Ko tako prelistavam naše časopise
in sam pišem časopis v okolščinah, ki se
ne dajo opisati sedanjim soljudem, ki so
prežeti od ogabnega materijalizma in do-
bičkaželjnosti, pridem na marsikaj intere-
santnega. Ni brez pomena, da se stranke
kavsajo med seboj in do neke mere je to
tudi koristno. Medsebojna kritika je zdrava.
Ako pa poseže strast in osebna korist
zmes, postane ta kritika ogabna in odurna,
nedostojna, prostaška, naravnost barabska.
Takega barabskega časopisja imamo v
Jugoslaviji dovolj. Kaj je temeljni vzrok
tem sramotnim pojavom?

Lahek je odgovor: Ljubezni nimajo
in smisla nimajo za delo, pravo pozi-
tivno delo!

Tako se prepiramo po časopisih, kdo
je večji patrijot. Ni slabo; ker vsak se
potrudi, pokazati bolj svojo državotvo-
nost: Eden bolj na zunan, na velika usta,
drugi na tihem, v skromnem, brezšumnem
delu za ljudstvo. Načeloma smo vsi za
državo. Ampak prav res: v si, četudi nas
je menda že 9 strank, ali kaj. Tudi ujedi-
njenje, plemensko in kulturno je naša sveta
naloga in veliki končni cilj, toda pota so
različna.

Nezaupno gledamo Srbe, nezaupno
nas gledajo oni. Zakaj? Ni bilo mogoče
čez noč, ali v teku teh 3 let dopovedati
dobremu srbskemu ljudstvu, da smo mi
bili ravnotako robovi in sužnji pod Av-
strijo, kakor oni pod Turško. Srbski narod
je tekom svoje krvave zgodovine veliko
trpel, ravnotako slovenski narod — ali lo-
čile so oba plemena velike in močne
meje. Oboji smo bili sužnji in loči nas
blizu 400-letna zgodovina izkoriščevanja,
sovraštva, brezsrčnosti in suženjstva. Te

usode ni kriv niti tužni Srbin, niti Hrvat,
še manj pa pri vinu korajžni Slovenec.
— Mi vsi smo robovi (= sužnji) bili do-
sedaj, ali sedaj nočemo biti, tudi ne med-
seboj; ker Srbi so ravno tako malo vstvar-
jeni za gospodarstvo nad nami, kakor mi
za gospodarstvo nad njimi.

Na obstoječem družabnem redu pa
sloni dolžnost, da vcepi v mase malo več
smisla za skupnost, več ljubezni do
dela. — Več ljubezni!

Nikakor ne moremo oporekati, da
Srbi niso junaki. Njih zgodovina, ki je
tesno spojena z našo od l. 1804 pa do
velikega državnega preobrata nam jasno
in odkrito izpričuje, da se je vršil boj na
boj. Ta doba je kakor ena mogočna
vojna pesem. In v tej težki dobi niso
našli morda Srbi — onstran Save (od
naše strani) prijazne besede, pomoči, so-
čutja, ampak zgolj sovraštvo, zaničevanje.
Zato je bilo vse, kar je bilo preko Save —
švabsko, prečansko, osvraženo in tuje v
vsakem oziru. In kako bi ne bilo? Saj
nikdar ni prišlo čez Savo kaj dobrega.
Iz te plemenske mržnje, katero je gojila
Avstrija, da tem lažje zajezi svoj jug —
je nastala verska nestrpnost, izrazita ne-
zaupljivost in neprijaznost. Posledice te
politike nosimo mi: Hrvatje in Slovenci.

Katero moramo seveda po krivici nositi
mi. Odstranimo jo lahko edino-le s vstrajno
ljubeznijo, nesebičnostjo in vnetim delom
za narod in domovino. Pustimo prazne
besede in puhle, bombastične manifestacije
brez jedra in soli! Poglobimo vse naše
mišljenje in delovanje v duhu one velike
ljubezni, katero je prineslo na svet Božje
Dete, rojeno v revščini in ponižnosti v
betlehemskih jasliah. Duh one velike lju-
bezni naj živi med nami in naj nas drami
k vstrajnemu delu.

Če pomislimo nazaj, vidimo, koliko
krivičnega je storilo časopisje, ki ne te-
melji na večnih temeljih krščanstva, pobi-
jajoč ono, kar je vsakemu kristjanu sveto:
vero; rušeč svetle vzore krščanstva; se-
jajoč vedoma zmoto in laž in blateč vse,
kar je v zvezi s krščansko kulturo in
prosveto.

Ne rečemo, da se ne sme kritizirati.
Kritika, zdrava in pametna kritika mora
biti; ali iz nje mora odsevati dvoje: lju-
bezen do stvari in volja za pozitivno
delo resničnega napredka. Tudi osebe
lahko napadamo, strogo stvarno seveda.
K temu pa nas nikakor ne sme voditi so-
vraštvo, ampak ljubezen, ki ne priza-
naša slepo, ljubezen, ki hoče odpraviti
nedostatke, razčistiti razmere v takem ob-
segu, da bi ljudstvo ne bilo oškodovano,
izkoriščano, teptano; da bi pravica člo-
veka in njegovo dostojanstvo prišla
do potrebne veljave.

Zgodovina nam izpričuje, da smo
mnogo trpeli; tako tudi naši bratje Hr-
vatje in Srbi. Slovenci in Hrvati smo iz-
gubili v tem stoletnem trpljenju svojo
nacionalno zavest, postali smo „robske
duše“, medtem ko se Srbin ni dal du-
ševno zaslužniti od barbarskega Turčina.
Slovenci smo prepevali navdušene avstrijs-
ke pesmi, se repenčili s črnožoltimi bar-
vami; nekateri — izgubljene ovce — so
zavrgli svojo narodnost, svojo vero. A
Srbi? In Bolgari? Neverjetno bi bilo sli-
šati Srba vsklikati: „Slava sultanu“ — ali
peti turške carske himne — ali izražati
udanost sultanovim sandalom.... Res je,
da mora ljubezen, ona mora biti naša
vodnica pri vsakem delu. Kakor se v eni
družini mora prekoriti porednega sina,
tako se mora gojiti v državi zdrava kri-
tika, ki ne sme imeti obeležja zlobnosti,
sovraštva, zahrbtnosti, sebične koristi in —
denuncijanstva.

Delajmo z ljubeznijo za narod in do-
movino! Ljubezen vse premore in bo tudi
pripomogla k resničnemu ujedinenju. Vspo-
redno z ljubeznijo, naj stoji resnično delo.
Kritika brez dela je brezpomembno go-
vorjenje in potrata časa in papirja. Vsakdo
naj prime za delo kakšno bilo; samo naj
dela in dela. Ljubezen mora vsakega po-
sameznika vezati z delom za skupnost, za
državo, za soljudi. Nobena beseda ni iz-
gubljena, nobeno, ni li najmanjše delo ni
zamanj. Zakon narave je tak, da najde
vse svoj cilj in namen.

Peter:

Slika iz življenja.

Zimski mraz pretresa mozeg in kosti. Pred
samostanskimi vrati čaka s posodico v roki
drobna, v cunje zavita ženska in pritiska k sebi
detece, ki zdaj pa zdaj zaveka s slabim otročjim
glasom.

„Stvarca uboga, moj mali,“ ogovarja mati
svoje dete, „nedolžni črviček, kaj si zakrivil, da
trpiš z menoj že sedaj lakoto, mraz in revščino?
Umrješ mi ob mojih gladnih prsih in jaz sirota,
ki me obdari mimoidoči k večjemu s prezirljivim
pogledom ali se pa z izrazom zaničevanja obrne
proč od povesne beračice, jaz naj še k vsemu
gorju prenašam v svoji vesti žgočo zavest —
ne samo to, tudi očitek od teh lepo oblečenih,
da, da sem — gorje mi — dete umorila. Toda
Bog, mi je priča, ne jaz, ampak oče tvoj. —
Oče? Ali je sploh oče ta surovež brez srca? —
Ta, ta je kriv najine bede, on bo nosil krivdo
zamorjenega tvojega mladega življenja. Vendar
ne, moj mali, ne umreti! Kaj hočem brez tebe?“

Dete ne razume bolečine ljubečega materine-
ga srca in zaveka še huje. Lačno je.

„Nimamo več,“ se oglasi debel moški glas
skozi polodprta vrata.

„Usmilite se vsaj tega!“ Rekši dvigne mati
svoje dete proti menihu, ki ga gane rjavobled
obražček otroka z vdrtimi očmi in slabotnim
dečjim plačem. Odvede mater k samostanskemu
kuharju, da ji da okrepčila.

V zadohli podstrešni sobici, ki služi delavski
družini za izbo in kuhinjo obenem, gori pozno
v noč sajasta svetilka. V njenem soju opazimo
majhno, iz surovih desk zbito otroško posteljico.
Nad njo se sklanja temna ženska postava, slišijo
se bolestni vzkliki in hitro dihanje, sopenje.

„Mati, nisem več lačen — žejen, piti,“
zazdiha mali, petletni bolnik.

Žena dvigne detetu glavico, da mu ohladi
s požirkom vode pekoče grlo, ter se obenem
plašno ozira proti vratom.

„Mati, boli, boli me, peče.“

„Vroč glavico imaš, le zaspančkaj mirno,
spi, moj ljubi, vse bo minilo potem.“ Žena
se zdrzne.

Od zunaj je slišati ropot, neokretne
korake, kletev.

„Stara, odpri!“

Nekdo butne s celim telesom ob vrata, ki
se odpro in v sobo telebne kakor je dolg in
širok — oče bolnega otroka vinjen do skrajnosti.

„Kaj ne veš, kdaj pridem domov, kaj?
Kje je večerja?“

„Je ni, nimam iz česa kuhati.“

„Tako, ti torej nočeš nič storiti za svojega
moža, za mene, ki se ves dan potim in delam
v mračni, črni tovarni? Jaz te že naučim.“

„Mati, mati, kaj pa je očetu? Mene je strah
in boli, strašno me bode!“

Plašno zre otrok v zaripljen obraz raz-
grajajočega pijanca in se skuša stisniti k materi.

„Tega paglavca gledaš, ta ti je vse in na
drugo pozabiš? Kaj pa mu manjka? Nič, zdravo
je. Le potuho mu daj. Ali ubogaš, kar želim?“

Mož začne vpiti, razbijati, prevrne mizo z
različno posodo, ki se z velikim ropotom
zakotali po tleh in deloma razbije, prime za
nek železen predmet in hoče z njim nad jokajočo
ženo, zagrabi za bolnikovo postelj, da bi jo
prevrnil.

Mati plane obupno nad dete, ga vzdigne
s cunjami vred, ki je vanje zavito ter zbeži pred
človeško bestijo v temno noč. Usmilijo se je
usmiljena srca in rešijo tudi življenje na pljučnici
obolelega otroka.

Mati naprti dečku torbico, mu da košček
suhega kruha, ga prekriža in pravi:

„Lepo ubogaj v šoli in miren bodi, pa
domov pridi hitro, da paziš na sestrice!“

Počasi jo maha deček po dolgi ulici proti
šolskemu postopju. Sam sameat gre med mno-

Za praznik Rojstva Boga Ljubezni nam bodi sklep: Delajmo po gornjih navodilih vstrajno in z ljubeznijo za prosvetno, gospodarsko in politično probujo dobrega slovenskega naroda.

Beseda o tisku.

Sicer smo že v nekaterih številkah govorili o velikem pomenu tiska, o tisku kot velesili in zdi se mi umestno, da se ravno za praznik Kristovega rojstva zopet spomnimo krščanskega tiska.

Tisk je orožje, tisk je velesila! Ta krilati stavek izgovarjajo in priznavajo njegovo resničnost vsi kulturni narodi. S to velesilo je treba resno in prevdarno računati. Časopis je izraz volje naroda; obenem pa je narodovo orožje. Nikdo se ne more protiviti silni moči časopisa: noben bahač, mogočnej, nobena sila, niti celi narodi ne. Ako je ta velesila v slabih, brezverskih, lažinarodnih rokah, potem je dobra stvar v nevarnosti. Zato moramo predvsem gledati na to, da bomo to velesilo imeli v svojih krepkih rokah.

Videli smo, da je židovski velekapitalizem dobil precejšen del te velesile v roke. Zato zamore nemoteno gospodartti, razširjati svoje škodljive ideje. Mi se nahajamo v stanju odvisnosti v vsakem oziru. Odvisni smo gospodarsko: ker židovski velekapitalizem sovraži združništvo in vse narodno-gospodarske pango, določa grozne cene, ter zapleta v svoje hudičeve mreže vse, karkoli mu pride pod roko; odvisni smo nadalje kulturno: ker nam vsiljujejo neko laži-svobodo v umetnosti, v ustvarjanju, ubijajo pravo lepoto in navajajo vse v poganski materializem; odvisni smo tudi v politiki: V upravo se uvaja najogabnejša korupcija, sklepajo se sramotne pogodbe, izdajajo zakoni, ki niso v skladu z ljudskimi interesi i. t. d. V mnogočem smo še odvisni — najbolj pa čutimo odvisnost v verski svobodi: Kako grdo in ogabno se z namerno-zlobnim pisanjem izmozgujejo npravne sile in Cerkev se kot varuhinja najdražjega, kar imamo zlobno napada.

Tako stanje je neznosno in skoraj obupno. ali vsaj ohranimo časopisje, katero že imamo. Obmejni Slovenci! Zavedajte se tega, da je časopis ona trobenta, skozi katero kličete vi svoj mogočni glas v ostali svet, v druge države, pa tudi v našo prestolico — Beograd. Mi hočemo popolno svobodo! Svobodo, katere ne razumejo židje in brezverci ter bogokletneži. V dosego te svobode rabimo tisk. Istega treba podpirati z vsemi razpoložljivimi sredstvi, tudi z žrtvami.

Naš list se izdaja z žrtvami, ki se zde po pripovedovanju nepoučenemu človeku naravnost bajka. A krepi nas zavest, da so vse te tihe, javnosti v podrobnem nepoznane žrtve delo za ljudstvo. Veseli nas, ko se oglašajo novi naročniki, naša volja raste, z njo pogom in zavest, da bo trdo delo rodilo plemeniti sad. Toda to mimogrede.

Gledati moramo predvsem na to, da bo krščansko časopisje prišlo do one veljave, da se bodo pod njegovim vplivom spreminjale razmere ter prinašale vedno več reda in z redom splošno zadovoljnost v državo in na njene mejel

žico šolske mladeži, za ubogo siroto ne mara nihče izmed šolskih tovarišev.

„Glejte ga, kako stavi noge!“ in zasmeje se otročad.

„Grbec je, grbec!“

„In kake cunje ima na sebi, tak je kakor ciganček. Prišel je ciganček, črni kakor —! He, he, he! in deca hiti mimo njega in se roga: „Grbec, ciganček, fakin, he, he, he!“

Nek gosposki razposajenec mu podstavi nogo, da telebne z obrazom ob trdi tlak. Zajoče od bolesti in sramu. Vstane in gre s krvavim in solznim obrazom dalje.

Sreča ga gospa, ki s sočutjem gleda majhnega sirotka z zviti angleškimi udi, s stari-kavim bledim obrazom, z motnimi, temnimi očmi in z obnošeno, grdo opravo. Tolaži ga z lepimi besedami in mu podari zemljo. Fantkov obraz se razjasni, usta se mu zalijejo s slinami in že se hoče lotiti sveže, svetlorudeče zemljice, a spomni se mlajše sestrice in vtakne darilo v žep, da bi razveselil dobro mamico.

Učitelj ga je posadil v zadnjo klop, da ne bi bil šolskim aristokratom preveč kamen spotike, a da ga tudi sam ne bi imel vedno pred očmi. Zna malo, slabo odgovarja, nič si ne zapomni. V nežno otroško dušo pronikne grenkoba, sovraštvo do lepo oblečenih, vsemu

To hočemo! Gledajo nas postrani; nekateri prenapeteži nas zmerjajo, ali kaj zato? Vse to mine, a pisana in tiskana beseda ostane kakor kaljivo seme in obrodi svojo bilko, rastlino, drevo. — Zavedajmo se velikanske važnosti krščanskega tiska in ga podpirajmo gmotno in moralno!

Ideja krščanstva je nepremagljiva. Krščanska misel je prepojila svet, ga prekvasila v duhu velikega nauka ljubezni: „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!“ Kdorkoli preganja krščanstvo, je zlobnej, ker vedoma ruši temelje ljudske sreče. Duhovnik v cerkvi je vezan, med ljudstvom vsega ne zmore; pomagati mu moramo drugi. Kako? S pomočjo tiska. Za nič je vzgoja dobrega učitelja v šoli; zamanj vse lepe besede plemenito čuteče učiteljice, svarilni nauki katehetovi; zamanj še tako dobra vzgoja otrokova bodisi v šoli ali v družini; zamanj vsi shodi in še tako lepe igre in druge prireditve; zamanj cerkvene pridige; zamanj vse organizatorično delo na gospodarskem, kulturnem in političnem polju; zamanj sploh vse naše trudapolno delo in vsi napor, ako ne bomo imeli časopisja, ki bo podpiralo naša stremjenja.

Zato na delo za krščansko časopisje!

Božje Dete prosi za stradajočo deco.

Zopet je Božič, gotovo najlepši praznik v letu, katerega se raduje staro in mlado. Osebito deca je vesela, ker prejme obilo darov od svojih dobrih starišev in drugih dobrotnikov. Ali je vsa deca tako srečna? — koliko revnih črvčkov, sirot brez skrbne roke dobrega ateka in brez ljubeče besede blage mamice bo v tugi siromaštvu in bedi obhajalo spomin rojstva Božjega Deteta, sveti Božič!

Koliko milijonov malih trpinov bo ob praznikih, ko vlada povsod izobilje, razkošje, — stradalo! In brez jaslic so in brez božičnega drevesca, siromašni kakor Božje Dete, ki se je rodilo v revnih jaslicah, v hlevu. — —

Ali moremo ostati ob mislih na milijone stradajoče dece mirni, veseli, brezskrbni, trdni? Ne smemo! Veliki Učenik ljubezni, On, Božji Sin, ki se je rodil v hlevu, v revščini in ubožtvu, On, ki si je izbral ponižnega tesarja sv. Jožefa za krušnega očeta, — je izrekel svet odrešujoči nauk: „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!“

Slovenski stariši, slovenska deca! Iz betlehemskega hleva in od revnih jaslic, gre glas do Vaših src: Spomnite se o Božiču revnih in tep-tanih, stradajočih in bolnih otrok širom jugoslovanske zemlje, odrešene in neodrešene; spomnite se posebno stradajoče ruske dece teh najbednejših stvorov od vseh bednih. Zbirajte ob božičnih drevescih in ob jaslicah — četudi skromne zneske ter jih oddajte svojemu učitelju, katehetu ali komu drugemu z označbo namena.

Zima je in mraz trese gladna telesca siromašne dece. Vi vsi imate tople obleke, nogavice, tople sobice, postelje, toplo kavo in slaščice in obilo belega kruha! Koliko jih je, ki se tresejo v mrazu, sirote brez starišev, brez cele oblekice, brez nogavic, čevlčkov; v nezakurjenih, nizkih zadolnih sobicah umirajo — komaj rojeni in hirajo na trdih ležiščih. Ko se

dobremu privajenih tovarišev, odpornost napram nepravničnemu učitelju.

* * *

Med vrtečimi se in ropotajočimi stroji stopa počasi in previdno ravnatelj in nadzornik tovarne. „Tako počasen in slab! Če ne zmoreš pa se loti drugega dela!“ nagovori drobnega, petnajstletnega fanta. „Saj tudi tvoj oče skoraj ni več za rabo, a krepkejši je vsaj.“

Mladenč naš se razžalosti in premišlja: „V šoli sem imel glavo za kamenje tolči, tu imam preslabe roke in pleča, med tovariši sem zakrknjenega srca, oče pravi, da bom šleva, če nočem z njim v gostilno in se raje oklepam materinega krila. Kaj je že rekel nadzornik? Oče je vsaj krepkejši. Tako in on sam mi pravi, da mu pijača daje moč. Kaj, ko bi tudi jaz iskal utehe, razvedrila in pozabljivosti svojega žalostnega položaja v pijači, ki baje človeka tako omamljivo zaziblje v sanje, ga naslaja. Ha, ha, poskusiti hočem še nocoj po delu.“

Oče se je čutil ponosnega tisto noč in še bolj pozabil na svojo ostalo obilno družino. Pozno sta prišla tistikrat domov, oče in sin — mlad, zapeljani pijanec.

* * *

zjutraj prebude, nimajo sočutne, ljubeznjive roke, ki bi jim ponudila zajutreka, toplega mleka ali vsaj škorjico trdega kruha. Za vse te bedne prosi ob prazniku Ljubezni Božje Dete: „Dajte, da se Vam bo dalo . . .“ In „Resnično, resnično vam povem, karkoli ste storili enemu teh malih, ste Meni storili!“ — Kdor pa ne zmore skromnega daru, naj daruje svojo molitev za stradajočo in bolno deco! —

Božje Dete iz jaslic Vas prosi za to!

Tedenske novice

Naročnina za „Mursko Stražo“

se lahko vplača, ako kdo ni dobil položnice in ako mu je v upravništvo predaleč, tudi v Posojilnici v Gornji Radgoni, kjer ima uprava lista svoj račun. Razume se, da dobi vsak svoje potrjeno, ki je ravnatoko veljavno, kakor odrezek pošne položnice ali pa potrdilo upravništva.

Vsem, ki so prejeli božično številko, „Murske Straže“ četudi nenaročeno in samo na ogled, naj nam iste ne vračajo ampak dajo po prečitaniu drugim. Javite nam naslove vseh, ki bi želeli naš list, pa ga še nimajo. Posameznim Orlovskim odsekom in nekaterim orliškim krožkom Murskega polja, Slovenskih Goric in Prekmurja smo poslali v propagandne svrhe po nekaj izvodov, katere pa treba ravno o praznikih razpečati, prodati ali darovati. Priložili smo nekaterim, ki so znani, da so za dobro krščansko stvar požrtvovalni, nekaj položnic za naročnino, pa tudi za Obmejni tiskovni sklad. Mladina prleška, izkaži se v delu za krščanski tisk!

Za Obmejni tiskovni sklad nam je poslal g. Lucijka Topolnikova iz Selišč pri Sv. Jurju ob Ščavnici znesek 60 K kot božični dar tamkajšnjega orliškega krožka. Njen plemeniti vzgled naj bodri druge, ki nikakor ne smejo izostati. Imena požrtvovalnih nabirateljev in darovalcev bomo objavili vselej sproti.

Novoletna voščila v „Murski Straži“ naj blagovolijo gg. trgovci in obrtniki po Murskem polju, Slov. Goricah, Prekmurju in v Apački kotlini čimprej priglasiti. Zadostuje dopisnica. Cena enemu oglasu je malenkost od 5 din.

V begunskem taborišču Strnišču pri Ptujju se nahajajoče barake je kupil za več milijonov od državne uprave g. Franc Čuček, veletrgovec iz Ptujja. Na tem prostoru namerava ustanoviti tovarno za izdelavo lesene volne. — Donski kadetski korpus se je iz taborišča preselil v Banat; ostane pa še nekoliko časa Krimski kadetski korpus tukaj. Begunci iz Primorskega se naselijo v Prekmurju.

V zaduhli, obokani predmestni beznici sedijo v soboto zvečer mladi tovarniški delavci. Težko jih je oddaleč spoznati v smrdljivem tobačnem vzduhu. Prav živo se pomenkujejo med seboj o nekem dekletu. Besede postajajo ostreje, brca izzove protibrcu, nastane prepir in slišati je razločno zaničljive besede, ki veljajo suhljatemu mladeniču komaj dvajsetih let, našemu znancu.

„Kaj boš ti, šleva pošvedrana! Ti zarobljeni, zabiti sin pijanega očeta. Kakor je on v pijanosti utonil v greznici, tako bi tudi tebe bilo treba poriniti vanjo, da ne tlačiš po nepotrebnem matere zemlje in drugim kratiš solnce in zrak.“

„Ti se predrzneš blatiti spomin mojega očeta“, vskipi fant, razjarjen potegne svoj nož in zabode smrtno svojega nasprotnika.

Mladega ubijalca vtaknejo v ječo.

Ko pride čez več let zopet med ljudi, ni za nobeno pošteno delo več sposoben. Videvši, da je izgubljen za vedno, se klati z izvržki družbe po najtemnejših kotih, ogroža imetek in življenje poštenih ljudi, je vsakdanja prikazen na sodnem dvoru, skoraj večni kaznilnični gost.

In ljudje se ga ogibljujejo, zaničujejo in zasramujejo. Ali po pravici? Jeli postal tak človek, sin alkoholika, po lastni krivdi zločinec?

Slovenec spi jemo alkohola za okoli 500.000.000 kron na leto. Imamo srečo, da smo žalibog vsi „pismeni“. Če pa se vprašamo, ali imajo pri vsaki hiši vsaj en časopis, bomo nalezeli na razočarljive podatke. Delati moramo na to, da bo vsaj naša narodna meja narodnostno tako vzgojena, da bo vsaka družina imela vsaj en dober, krščanski časopis. Koliko denarja se izda za nepotrebne stvari; v gostilni se zapije eno nedeljo več, kakor velja en dober časopis celo leto! Obmejni Slovenci! Naročite si „Mursko Stražo“ —; ona vas bo branila pred vsakim neprijateljem. Stane letno samo 15 dinarjev!

„Tabor“ — in batine. V Mariboru izhaja dnevnik, katerega kunštni redakterji živijo že od nekdaj v fiksnih ideji (stalni domišljiji), da je vse, kar napišejo, prav in resnica, kljub temu, da vedo, da smo vsi ljudje zmotljivi. Po dolgem času si je enkrat privoščil naš list in sicer radi uvodnika naše 50. številke „Dvadeset i pet!“ Tako vsaj vemo, da razboriti „Taborjani“ čitajo tuptam tudi „klerikalne“ uvodnike. Takrat pa se je zgodilo nekaj povsem naravnega, čisto po pregovoru: „Če stopiš mački na rep, zacvili!“ Tako liberalnemu žurnalistu ne ugaja preradikalen predlog § 5 (orijentalno božanje golih podplatov) ker so imenovani v istem „časnikarji in uredniki, ki vedoma pišejo neresnico, torej lažejo in varajo ljudske mase“. — (Sic!) Gospodje pri „Tabor“-u! Dokazite nam eno neresnico, katero smo spravili v svet vedoma in nalašč in s hudobnim namenom. Očividno nas zamenjate s poulično politiko, katero uganjate v Mariboru, politiko, ki se gabi vsakemu poštemu Slovincu. Nikar se ne jezite, če napr. o kakem samostojnežu nič lepega ne napišemo. O, radi bi napisali in tudi poveljevali demokratske vrline, ko bi jih le kje videli. Dobro veste, da objektivnost našega lista mnogim „tudi — klerikalcem“ ne ugaja, zato je tem zlobnejše od vas, da nam podtikate stvari, ki utegnejo pasti vse nazaj na vas in vaše komilitone iz mariborskih ulic. Tu od meje povemo vam in vsem vašim papirnatim nasprotnikom, da nam vaša politika ne ugaja in ste oboji zaslužili, da vam obmejni Slovenci naštejejo „na anonimni del telesa“ dnevno trikrat po „dvadeset i pet“, dokler se ne poboljšate. Batinanje bi bil izhod iz današnje mizerije in ni brez vzgojne vrednosti. Tudi ni ta sistem protiven splošni kulturi in bi postal nekulturen le, če se zlorablja. Če pa imate mirno vest, pa se nikar ne bojte, da vas zadene to zdravilo. Od milijonov, katere je obljubil nek idealen beogradski trgovec v svoji oporoki tistemu ministru, ki prvi navede batinanje, bo dobil urednik „Murske Straže“ obresti. Če ne verjamete, pa vprašajte!

Gospodinjski koledar Jugoslovanske Matice. Kar smo že davno pogrešali, kar je manjkalo osobito našim gospodinjam, nam je dala sedaj naša „Jugoslovanska Matica“, ki je izdala pod spretnim uredništvom priznane pisateljice Utve, gospodinjski koledar. V tri dela je razdeljen gospodinjski koledar. Prvi del obsega koledar, kolkovne in pošne pristojbine, mere in uteži in kratke podatke o naši vladarski hiši. Temu sledi cela vrsta izbranih člankov naših prvih strokovnjakov in strokovnjakinj o gospodinjstvu. Univerzitetni profesor dr. Kušej, priobčuje članek „Žena kot soproga in mati“, o zaščiti materinstva in dojenčkov piše Štebi Alojzija. Minka Govekarjeva razpravlja o „Poklicu gospodinje“. „Materam“ pa je napisala toplo občutene besede Marica Bartol, nakar sledi vsega uvaževanja vreden članek Marije Kmetove: „Nekaj besed. Razdelitev dnevnega dela v gospodinjstvu“. Jerica Zemljana uvaža strokovne članke o „Gospodinjstvem šolstvu“ inž. Rada Laha in „Kmetijsko gospodinjstvo tečaj po deželi“ sta nadaljna članka gosp. Rohrmanna, ki strokovnjaško obravnavata naše še vse premalo razvito gospodinjstvo. Sledijo praktični nasveti za gospodinje, ki jih uvaža članek od Jerice Zemljane „Velikanoč v gospodinjstvu“. Članku sledi temeljni spis gosp. Crnagoja o vrtnarstvu, ki je bogat najboljših nasvetov za gospodinje. O naših narodnih nošah spominja profesor Sič. Ko prejme gospodinja še koristne na-

svete za dom in za kuhinjo, zaključuje poselski red, izvršno urejen in bogat prvi del koledarja. Drugi del je izpolnjen s „Troškovnikom“, ki je sestavljen tako pregledno in tako obsežno, da navaja naravnost vsako gospodinja k rednemu zapisovanju vseh izdatkov. Po pravici pravi pisateljica, dalje troškovnik spominjska knjiga vsake družine. Zato je prav, da mu je odmerjen tako velik prostor 112 strani velike osmerke. Koledarju so še pridruženi številni oglasi, ki so Jugoslovanski Matici v čast, pa tudi izvestno podporo, vsled česar se naj gospodinje ozirajo na trdke, ki imajo zmisel „Jugoslovanska Matica“. Gospodinjski koledar Jugoslovanske Matice je vezan in šteje brez inseratov 100 strani velike osmerke. Velja za člana 20 K za nečlana 30 K in se naroča pri Jugoslovanski Matici Ljubljana, pred Škofijo št. 2. Gospodinje! Naj ne bo slovenske hiše, ki ne bi imela gospodinjkega koledarja „Jugoslovanske Matice“.

Vsem naročnikom!

Vsled vedno bolj naraščajoče draginje smo prisiljeni, zvišati naročnino listu na 15 dinarjev = 60 K letno, polletno 7-50 din. = 30 K, četrtletno 3-75 din. = 15 K, mesečno 1-50 din. = 6 K, vendar ostanemo še vedno cenejši kakor drugi listi. Posamezna številka stane 40 para = 1-60 K.

Obmejni Slovenci! Zbirajte naročnike za „Mursko Stražo“! Oglašujte v njej! Uspeh bo zasiguran!

Dopisi

Posojilnica v Gornji Radgoni naznanja vsem svojim članom, vlagateljem in ostalim interesentom, da bo imela radi letnega sklepanja računov in zaključevanja knjig svojo pisarno od 24. decembra do vključno 31. decembra za stranke in denarno poslovanje zaprto. Po Novem letu se vrši zopet redno poslovanje vsaki dan.

Gospodarska zadruga v Gornji Radgoni vljudno naznanja p. n. občinstvu, da bo njena trgovina radi inventure blaga in sklepanja računov v času od 29. do incl. 31. decembra zaprta, kar naj blagovolijo cenjeni odjemalci vzeti na znanje. — Njena podružnica v Križevcih pa bo v isto svrhu zaprta dne 2. in 3. januarja 1922.

Božični pozdrav iz Črnegore — severni meji. Vsi slovenski fantje — korenjaki, ki služijo pri Mitraljeskem odeljenju 10. pešad. puka Takovskega sedaj v Tuzi (Podgorica) (t. j. blizu albanske meje. Uredn.) na črnogorsko-albanski granici pošiljamo iskrene rodoljubne pozdrave vsem čitateljem „Murske Straže“ ter želimo vselej Božične praznike in srečno, blagoslovljeno Novo leto z željo, da se skoraj pozdravimo na srečnih, svobodnih, slovenskih tleh, naših krasnih Slovenskih gorah. — Franc Stanek iz Boračeve, Fr. Štefanec iz Boračeve, Mih. Slavič iz Črešnjevec, Iv. Hajdinjak z Orehovca, Jak. Kocpek z Orehovca, Fr. Černjavič iz Hrastja, Anton Zadravec iz Rožičkega vrha, Franc Špindler iz Bezkovca, Mat. Filipič iz Kokorič, Ivan Stramič iz Dragotince, Fr. Šteker iz Mursčaka, Janez Verk iz Rogačke Slatine, Martin Kreft iz Stročje vasi in Anton Krajnc iz Noršinec.

Za obmejni tisk. sklad je daroval g. Iv. Fras iz Ljubljane 24 K. Srčna hvala!

Kapela. Ker se občni zbor naše čebelarke podružnice 18. t. m. vsled slabe udeležbe ni vršil, se vrši isti nepreklicno dne 6. prosinca (na praznik Sv. Treh kraljev) v gostilni v „zidu“ popoldne ob 2 uri. — Načelnik.

Rekruti šentpeterske župnije se zahvaljujejo tem potom prečast. gospodu župniku Antonu Kocbeku za prisrčne in ganljive besede, katere je govoril ob priliki rekrutске cerkvene slovesnosti. Posebno se mu zahvaljujejo za trud, da se je ista na tako splošno-ganljiv in slovesen način vršila ter kličejo: Bog živi vrlega duhovnega pastirja šentpeterskega.

Kapela. Na orlovski prireditvi v Radincih dne 20. m. m. se je nabralo za nakup šolskih potrebščin ubogim šolarjem tukajšnje šole 110 K. Dobrosrčnim darovateljem izreka prisrčno zahvalo šolsko vodstvo pri Kapeli.

Razmere na progi Ljutomer—Radgona. Vlak ne vozi že več tednov, in nismo slišali do sedaj še najmanj, da bi se kdo pobrigal zato, da se promet zopet vpostavi. Mislimo, če je bilo celo leto mogoče voziti in dobavljati premog, da to tudi sedaj naenkrat ni tako nemogoče. Imamo dva stroja, zadosti osobja, in baje v Ormožu zadosti premoga. Vsak dan vozijo vozniki in avtomobili, tovore iz Ormoža v Ljutomer, samo premog za železnico ne. Čudno! Zavidati moramo osobje na progi ki ima tako lepe počitnice, pomilovati pa one, ki imajo opravke v Radgoni oziroma v Ljutomeru, — razven onih ki imajo avtomobile ali pa dobre konje.

Bučecovci na Mur. polju. Dne 11. decembra je umrl v Radgonski bolnišnici na operaciji želodca vse povsod dobro znani in priljubljeni Matija Slavič, posestnik in župan občine Bučecovci. Truplo je bilo pripeljano iz Radgone dne 13. t. m. k sv. Križu in z vsemi častmi na domačem pokopališču pokopano. Kako so ga ljudje ljubili, je pričal njegov pogreb. Pokojnik zapušča ženo in pet majhnih otročičev, kateri plakajo za njim. Bog mu daj večni mir in pokoj. Pokojnik je bil vzoren kristjan, pravičen mož in vnet pristaš SLS. N. v m. p.

Ljutomer. Dramatski odsek je otvoril kakor smo zadnjič na kratko poročali, letošnjo sezono 8. t. m. s Finžgarjevo ljudsko igro „Divji lovec“. Igra se je ponavljala 10. in 11. t. m. Da se je občinstvo res zanimalo, je pokazala vedno nabito polna dvorana. V splošnem smo lahko zadovoljni z uprizoritvijo. Divji lovec (g. Lušin) je bil dober. Le v prizorih z Majdo bi moral biti nekoliko bolj ljubezniv. Buljša vloga za njega bi bila Gašper ali rihtar. Majda (g. Horvatova) in rihtar (g. Stopar) sta bili najboljše igrani vloge. Dobra sta bila tudi Gašper in Grozdek. Tonček (g. Komac) je vzbujal dosti smeha; v nekaterih prizorih pa je pretiraval. Pri manjših vlogah se je pokazalo, da še nekateri niso zreli za oder. Počasi pa bode že šlo. V celem smo imeli vtis, da je bila režija v dobrih rokah. Maske so bile dobre, narodne noše pa nekatere zelo čudne (gornje-štajerske.) Le nekaj opomb. Pavze so bile predolge, s tem izgubi cela igra dosti na vtisu. — Neprijetno je bilo poslušati škripanje odra. Igra naj se v slovenščini, kakor je pisano, in ne mešati kranjski in prleški dialekt. Izmenjava Radeckija z Majstrom ni na mestu pri igri, ki se vrši 1848 leta. — Kakor slišimo se še pripravlja za ta mesec burka Charleyeva teta in otroška igra Kralj Matjaž. Le vrlo naprej za prosveto ljudstva.

Opazovalec.

Jugoslovanski gasilec.

Prostovoljno gasilno društvo Šratovci—Mele priredi na praznik sv. Štefana, dne 26. decembra 1921 v prostorih g. Rosenbergerja v Radincih tombolo. Začetek točno ob 3. uri popoldne. Prijatelji gasilcev so vljudno vabljeni.

Dragocenost vsake hiše je ljekarnarja Fellerja prijetno dišeči „Elsafluid“, najbolše sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog, in celega telesa, kot kosmetikum za negovanje zob, zobnega mesa, ust glave, itd. Močnejši in boljši kakor francusko žganje. 3 dvojnate steklenice ali 1 specialno steklenico skup z zamotom in poštino za 48 kr. pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja Elsatrg št. 326, Hrvaško. ce

JUGOSLOVANSKA UNION-BANKA podružnica Gornja Radgona

Akcijski kapital K 30.000.000.— preje Mariborska eskomptna banka

Rezerve K 16.000.000.—

ustanovljena leta 1872

Sprejema vloge na knjižice in jih obrestuje po 4 % (štiri od sto) oziroma po dogovoru in izplačuje dvige na iste brez odpovedi

Kupuje in prodaja valute in devize, ter izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.

Centrala: Beograd. Podružnice: Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Velikovec. Ekspozitura: Rogaška Slatina.

Gospodarstvo

Bankovci po 5 dinarjev pridejo iz prometa. — 12 vrst ponarejenih bankovcev. „Narodna“ banka je sporazumno s finančnim ministrom sklenila, da se vzamejo iz prometa bankovci po 5 dinarjev državne izdaje. Sprejemanje in zamenjavo teh bankovcev bodo vršile podružnice in centrala „Narodne banke“. Bankovcev po 5 dinarjev je v prometu za okoli 250 milijonov dinarjev. Te bankovce vzamejo radi tega iz prometa, ker so ugotovili 12 različnih vrst ponarejenih bankovcev.

Kratice za naš denar je odredil finančni minister takole: za dinarje se piše Din. (s piko), za pare pa p (brez pike).

Listnica uredništva.

F. St. Tuza (Podgorica) Črnagora: Priobčujemo Vaš bož. pozdrav z veseljem. Obenem Vam sporočamo, da smo poslali vrtilim fantom — Slovencem na Vaš naslov 10 izvodov „Murske Straže“ — z željo, da Vam nudi ista vsaj malo borgega nadomestila za Božič v daljni zemlji. — Bog živi! — Vsem dopisnikom: Ob praznikih pišite mnogo, pa takoj pošljite. Poštne zveze so zelo slabe.

Listnica upravnistva.

Naročnikom novoletnih voščil (obrnikom, trgovcem itd.): Pride v inseratnem delu prihodnje številke.

Obmejni Slovenci!

**Zbirajte
za Obmejni tiskovni sklad!**

Kaj je Elsafluid — to se zna!
Lekarnar Feller — Stubica!

Prodaj glasovir

v Murski Soboti. Cena 20.000 dinarjev. Naslov v upravnistvo Murske Straže.

Proda se

takoj posestvo tudi mlin in žaga in majhne reči od 50 tisoč kron naprej kdo želi kaj kupiti poceni naj se oglasi takoj osebno pri Jakobu Stumpf v Ločah pri Poljčanah.

Dobrodoša gostilna

se išče na račun. Poudrbe se prosijo pod „Sreča“ poštneležeče Strnišče pri Ptuj.

Kdo?

ima kaj za prodati ali hoče kaj kupiti, naj inserira v „Murski Straži“, najbolj razširjen list v Prekmurju, Murskem polju in Slov. goricah.

Liubitelji lepih knjig!

Segajte po knjigah, katere ima v zalogi

**KNJIGARNA
PANONIJA**
v Gornji Radgoni

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želi vsem svojim posetnikom

Stane Cividini, brivec
Gornja Radgona

Vesele božične praznike in srečno, blagoslovljeno Novo leto želi vsem svojim gostom

Gostilna Karbaš
Gornja Radgona

Vsem prijateljem in znancem, kakor tudi neprijateljem želi vesele božične praznike in srečno Novo leto

Janez Lančič,
posestnik in klepar Gornja Radgona

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želi iz srca vsem svojim gostom

Franc Zangl,
gostilničar in mesar Gornja Radgona

Iskušen in zanesljiv mlinar

popolnoma samostojen, več montaže in izdelovanja mlinске oprave se sprejme takoj v stalno službo; sprejmeta se tudi dva krepka fanta kot učenca v mlin.

Križevska opekarna, elektrarna,
valjčni mlin in žaga
Križevci pri Ljutomeru.

Naznanilo!

Vljudno se naznanja p. n. občinstvu, trgovcem in kmetovalcem, da se je otvorila s
15. decembrom na glavni ulici v Dolnji Lendavi hiš. števil. 80

Slovenska banka podružnica Dolnja Lendava

Delniška glavica
R 30.000.000.—

Čekovni račun
števil. 12.620

ki prevzema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge ter izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, eskompt in inkaso menic, izvršuje borzna naročila ter vsakovrstna nakazila v tu- in inozemstvu najbolje in najkulantneje.

Vloge se izplačujejo brez predhodne odpovedi in do vsake višine.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu, vključljivo Zedinjene države v Ameriki, nam dajo možnost hitrega in cenenega poslovanja, ter se nadejamo, da se bode p. n. občinstvo v veliki meri posluževalo našega domačega zavoda.

Priporočamo se Vam z odličnim spoštovanjem

Ravnateljstvo Slovenske banke podružnica Dolnja Lendava.

Božična priloga „Murske Straže“.

Roman Bendé:

Svetonočna skrivnost.

Božanske ljubezni veliki je Bog
nocoj se nam v hlevu rodil:
Da revež brez zlata, ponižen, ubog
trpečim sirotam bi milost delil — — —

In zibelj so jasli in domek je — hlev
mogočnemu Bogu, ki prišel je k nam....
O, pridi k nam — revnim sirotam vesel;
saj čaka z bogastvom te celim naš hram...!

O, pridi, božansko nam Dete nocoj:
Naséli se v srca ljubéča pri nas —;
ostani pri nas, daj dušam pokój....
in bodi ljubezen in radost in spas....!

O, pridi, posuši nam solzic nebroj —
in ángelje svoje iz srébrnih zvezd
nam pošlji: Ognjénih kérubov voj
za straže mogočne koč naših in cest!

M. N.:

V božični sveti noči

Truden, upehan je stopal popotnik po
stirni poti navzgor. — Še kakih sto korakov in
stopil bo na prag rojstne hiše, po dolgih de-
setih letih! Nocoj, na tihi sveti večer bo se
vrnil materi v naročje, pokleknil pred očeta in
ga prosil odpuščanja. Razžalil ju je in zapustil.

Pred leti je bilo, pred dolgimi desetimi
leti! Lepo življenje so živeli pri Korenovih, da
se ni on, edini sin Janez, izpridil. Žareče oči
vdove Sodarjeve, gostilničarke sredi vasi so
vlekile in mamile bolj kot proseč, ljub pogled
materin. Njene priliznjeno-zaljubljene besede so
donele slajše, kot mamice mile, svareče prošnje.
In harmonika ga je vabila vsak večer tako za-
peljivo, da je preslišal ostri glas, opomin oče-
tov. Tako se je ponavljalo dan za dnem, po-
navljalo do tistega nesrečnega dne, ko je vz-
dignil roko in hotel udariti očeta... Priskočila
je mati in preprečila udarec. Oče pa se je raz-
ljutil in ga — preklel. — — —

In tako se je zgodilo da je v temni noči
pobral svoje stvari in izginil ter zapustil dom
očetov, rojstno hišo, on, edini sin premožnega
Janeza Korena.

Miadost — norost — preteklost...! Kako
grenki spomini...!

Mirno in tiho je bilo v domači hiši, ko je
stopil na prag. Le ura se je oglasila v sobi in
udarila sedem. Pretreslo je Janeza, zbolelo ga
v duši. Prvi glas, ki ga je čul iz rojstne hiše,
je bil glas dobroznane mu velike stenske ure,
ki mu je v srečni mladosti odbila toliko sreč-
nih ur...

S težkim korakom je stopil v vežo in po-
trkal. Nič odgovora. Potrka v drugič. Tedaj se
odpro vrata in vitka deklica ga vpraša, česa
želi. — To je bila rejenka Micika, s katero sta
skupaj rastla, skupaj se igrala. Le mlajša je
bila, skoraj otrok še, ko je zapustil hišo oče-
tovo. Kako je zrastle, kako se razvila!

„Ubog popotnik sem, prosim sprejmite me
pod svojo streho“, je zaprosil komaj slišno.

„Prosim, kar vstopite! Nocoj je sveti večer
in srečen ni, kdor nima doma. Prinesem Vam
večerjo, gotovo ste lačni. Prenočišča pa Vam
ne morem dati, ker tujcev ne sprejemamo. Žalost
in tuga biva pri nas. Pojdite k sosedu, tam
imajo jaslince, pojejo in se vsele. Cela družina
je zbrana, srečni in zadovoljni so. Tudi dobri
so, prijazni in gostoljubni, radi vas sprejmejo.“

Tako je govorila in odhitela.

„.... tujcev ne sprejemamo....“ Kot ostro
badalo se je zasadila ta beseda v njegovo dušo.
Tujec v hiši očetovi, tujec pod domačo streho...!
O Bog, kako kaznuješ one, ki so od starišev
prokleti...!

Potr na duši in telesu se je vsedel na
klop ob peči ter se ozrl po sobi. Vse tako kot
nekdanj. Omare, miza, stoli, postelje.... Ampak
tako mirno je vse in božičnega drevesca ni...
Saj je vendar nocoj Sveta noč. In oče in mati,
kje sta, da ju ni nikjer...? Gotovo sta se po-
starala tekom let! In ali mu sploh odpustita...?!

Vstopila je Micika ter prinesla večerjo.

„Prinesla sem vam nekaj, kar sem v
naglici mogla narediti. Bog vam blagoslovi!“

„Hvala! Ali ste vi že večerjali? In, ali ni-
mate nič božičnega drevesca, jaslinc...? Saj je
vendar nocoj sveta, božična noč!“

„Sama sem in žalostna! Zato pa ker sem
sama mi na nocojšnjo noč ne diši večerja. In
jaslice, komu jih naj naredim, kdo bo se jih
veselil z menoj?“

„Jaz“ je zatulil s tako strašnim glasom,
da je planila deklica pokoncu in hotela zbežati
iz sobe.

„Ostani! Tu ostani in povej mi, kje je
moj oče in moja mati? Janez sem, vaš Janez,
oni nesrečnež, ki se je pregrešil nad svojimi
stariši in po mukah in trpljenju dolgih desetih
let kot izgubljeni sin prišel nazaj v hišo oče-
tovo, prosit odpuščanja. V božični, tihi sveti
noči sem prišel, poln hrepenenja, ubit od ke-
sanja.... Zeljen ljubezni materine sem prišel
na nocojšnji sveti večer, da pogasim žejo duše
in ji vrnem izgubljeni mir. Valovi življenja so
me metali kot orehovo lupino semtertja, iz
kraja v kraj. Mnogo sem preskusil, mnogo pre-
trpel tekom let. Pa tudi dobro se mi je godilo
od časa do časa. A enega nisem mogel: zatre-
ti spomina na ljubo domačo koč, na stariše, ki
sem jih tako svojeglavno zapustil in na tebe,
Micika, prijateljica moje mladosti. — V temnih,
dolgih, dolgih nočeh brez spanja so se plazili
ti spomini za menoj kot sence ter mi begali in
plašili dušo. Razjedali in vznemirjali so me
tako dolgo, da sem popolnoma lahko in mirno
prelomil prisego: nikdar več pod domačo streho,
— ter prišel nocoj v božični sveti noči, da
pripravim očeta, naj prekliče svojo kletev in po-
prosim njega in mater blagoslova. Toraj, kje
sta oče in mati?“

Kako presenečenjel! Zajokala je deklica in
dolgo, dolgo ni mogla odgovoriti. Konečno se
je vendar ojunačila, pozdravila ga prijazno, po
domače kot nekdanj v davni, daljni mladosti ter
mu razložila dogodke preteklih let.

„Materi nimaš več, ljubi Janez. Čakala te
je dan za dnem, čakala tedne, mesece in leta!
Čakala te je vsako leto v božični noči. Naredili
smo jaslince, prižgali smo lučke in čakala je...
„Mora priti, mora! Sveta noč je, božična noč
in v tej noči bo prišel, ker tujina je mrzla...“
Tako in enako je govorila in čakala... čakala...!
— Pretekla je noč, minili so prazniki, a tebe
ni bilo. In tako se je zgodilo, da se je lansko
zimo prehladila in umrla predno je dočakala
tebe. Sedaj si pa prišel, ko ni več nje in ni-
mamo jaslinc. Ampak narediti jih hočem, ker
nisem več sama. Veselje ti hočem narediti.

Mati mrtva! Toraj je ne bo videl nikdar
več! O usoda, kako strašno bičaš!

„In oče? Kje je oče? Ali je tudi on umrl?
O Bog, prizanesi!“

„Oče živi! Ampak tužno, žalostno življenje.
Dokler je živel, še je delal, govoril, včasih
celo nasmejal. Sedaj pa zanemarja svoje
dolžnosti malo govori in — pije. Tudi sedaj je
v gostilni in še le proti jutru se bo vrnil —
pijan. Zdaj si pa lahko predstavljaš, zakaj ni
pri nas božičnega veselja!“

„Mati mrtva, oče pijanec...! In vsega
tega sem kriv jaz, edini jaz. Kako veseli, kako
srečni smo bili nekdanj! Srečni tako dolgo,
dokler nam nisem te sreče razdjal s svojo trmo-
glavostjo in nepokorščino. Sedaj se pa zvijam na teh
razvalinah kot črv in trpim strašne muke pod
težo pekočih teh spominov...! O pravični Bog!“

„Potolaži se Janez! Naredila bom jaslince,
prižgala bom lučke, kot je naredila prejšnja
leta mati. Saj si sedaj prišel in tako mora biti!
Potem bova pokleknila in molila za njen večni
mir in počitek v hladni zemlji.“

In začela je delati s takim veseljem in nav-
dušenjem, da se je Janez čudil. Prinesla je
močan podstavek, vtaknila vanj drevesce in ga
postavila v kot za mizo. Privezala je cvetic,
trakov, zlatih orehov in jabolk. Potem je celo
drevesce prevlekla z zlatimi in srebrnimi nit-
kami in slednjič postavila pod vejeve hlevček
s slamo pokrit, v njem pa Božje dete. Živinica
je stala okoli hlevčka in pastirčki so klečali in
molili novorojenega Boga.

Kako dobrodejno, pomirjevalno je vplivalo
vse to na bolno in potrto dušo Janezovo! Kako
lepo, prijazno lice je dobila prej mrtvaško mirna
hiša domača! Kakor solnčni žarek med dolgo
vrsto pekočih, grenkih spominov!

„Tako, končala sem!“ Kako lepo Janez,
da si prišel. Saj tudi zame ni bilo veselja, ne
sreče v tej presveti noči. Tako sama sem bila
in zapuščen! Zahvaljen bodi Bog!“

„Upam, da ne boš več sama. Micika, se li
spominjaš onih srečnih časov, ko sva se kot
otroka igrala in pasla živino? Ali se spominjaš,
kako sem te včasih potegnil za nasek ali ušesa,
da si zacvilila? Ampak vendar si me imela
rada. Dobro se spominjam, kako si mi rekla
enkrat, da se bova ženila, ko bom jaz tako
velik kot sosedov Anton in ti tako kot Francka.
Vidiš Micika, sedaj sva tako velika, sedaj po-
staneš lahko moja žena in jaz bom ti najboljši
mož. Skesan in poboljšán sem se vrnil iz daljne
mrzle tujine kot ptica lastavica v svoje gnezdo.
Odpusti mi, kar si pretrpela zame! In očeta
morava spraviti na pravo pot ter zadobiti nje-
govo odpuščanje. Ali bi hotela?“

„Preveč naenkrat, ljubi Janez. Odgovor
dobiš jutri pred očetom. Sedaj pa pojdi z menoj,

greva v cerkev k polnočnici in — po očeta.
Upajmo, da sedi nocoj zadnjikrat med pijanci
in pije v svoji blaznosti in nesreči. Saj se mu
smeji doma neslutena sreča, ki ga ne bo najbrž
zapustila do konca njegovega življenja.“

Zaprla sta vrata za seboj in odšla v mirno,
zvezdnato noč. Še dolgo se je slišalo škripanje
snega pod njunimi koraki.

Božična, sveta tiha noč! Kako božanstvena,
kako čudovita si ti! Kako moč imaš, kako radost
in veselje prinašaš revnim zemljanom! Ali pri-
neseš tudi v naša srca srečo in mir...?

....

Roman Bendé:

O Božiču priti mora ...

(Povest.)

Trudne, žuljave roke
mlado ženo so objéle...
Še poljub otroku, —
misli v mesto so hitéle....

„Zbogom Jana in Ivanček, —
— tresejo se trudne roke — —
v mesto moram, dragi moji,
da soli bo, kruha, moke.... —“

Odhitél po cesti beli
je v tovarno dobri oče — —
in domá zapústil
ženo, dete plakajoče...

O Božiču priti mora —
dobri atek z mesta —;
žena blede gleda, gleda,
da-li ga pripelje cesta....

Pa prinese pismonoša
pismo žalujoče:
da med stroji je izdihnil
dobri mož in blagi oče....

Težka misel jo objame —,
k reki se napoti...
Samo skok v valove
žalost to ukroti...

Zašuméle vrbe mlade:
Kam naj gre Ivanček?
Mož zapustil ga je tebi —,
on sirota bo, pregnanček...

In zravná se mlada žena,
bridka ból srce ji stresa...
V ángeljskih očesc sijaju
zažaréla so nebésa...

Vrne k sinčku se spokojna —
in pred njim ne joče;
pridno dela, moli verno:
Naj mu Bog bo — oče!

....

J. Zemljč:

Božič vojnega ujetnika.

(Spomini.)

Božični čas, poln miru in ljubezni je pri-
plaval med nas. Spomin mi uhaja nazaj v pre-
teklost; zdi se mi, da ni daleč, tako strašna je
bila, tako kruta, brezsrčna. — Nismo vedeli po
koledarjih, ne po pisnih iz domovine, ne po
leposlikanih božičnih karticah od dragih nam
svojcev, da je med nami Božič, tembolj smo ga
čutili v svojih revnih srcih, slutili v bedi naših
trpečih teles. —

Božič je tu... Obširno ujetniško taborišče
v Lugagnano pri Veroni je obdano z bodečo
žico. Slabi šotori so premočeni, dež pada,
pada... Neprenehoma, kakor bi hotel oprati od
nas sovraštvo, ki goni narode v morilne vojne.
Naše jugoslovansko taborišče je bilo pravcato tabo-
rišče bede: Nad 50 tisoč Jugoslovánov je bilo tu
ujetih sredi tuje zemlje, napojene od barbarstva in
sovraštva... In nocoj je Sveti večer, veliki praznik
Ljubezni — — — O strašno nasprotje!

Povečerjali smo: Pol litra umazane vode
s par zrcni riža in tupačim kakim trdim bobom
— vse brez kruha. Ta pesem se je vrstila dan
na dan in da ne bom krivičen, moram pripom-
niti, da smo opoldne dobili še vsak po grizljaj
kruha; a redkokdaj je bila naša „menaža“ so-
ljena. — Objel nas je mrak. Že zjutraj je bilo
nebo nekam megleno-solzavo, pa se je proti
večeru tako nemilo zjokalo nad našo bedo. —

V tesnem šotoru smo sedeli štirje: jaz in
trije tovariši in skliučeni premišljevali kruto
usodo, kako bi si isto vsaj ublažili in vsaj
nekoliko dostojno obhajali Sveto noč. Denarja
bi bilo nekaj za malenkosti. Ali kam? Obširno
taborišče je bilo obkoljeno z bodečo žico in z

laškimi stražami. Tako smo bdeli ob bledem blesku drobne svečice, ki smo jo k sreči neke iztaknili. Naj gori, naj nam vzbuja spomin na mladost, na domovino, ki je že svobodna. —

Kako ljubko je brlela ta svečica sredi naše bede in siromaštva, kako ljubko, prijazno in ljubeznjivo, kakor da nas hoče oškodovati za sijaj božičnega drevesca in tihi blesk domačih, pristno slovenskih jaslic... za lepoto naših polnočnic in veličastvo slovenske pesmi in milobo farnih orgelj. — — —

Sedeli smo sključeni in nemo, brez besed pogledavali drug drugega. Le tupatam se je oglasil zmešani glas obupanega tovariša in potem je bilo zopet vse tiho... Lačni smo bili in noč je lezla počasi naprej... Sence naših prerano zgubljenih lic je poljubljal obup in žalost je objela naše duše. — — — Tovariš je pogledal na uro in dejal kakor smrtno-ranjen:

Enajsta ura je; sedaj se odpravljajo pri nas k polnočnici. — — —

V naših glavah se je nekaj zavrtelo, kakor vrtinec strahu, groze, obupa. Moja glava, vajena ostrega žvižga krogelej in zujanja granat in piska šrapnelov je kakor mrtva padla na prsi. Da skrijem svoj obraz pred svetlobo trepetajoče svečke, sem z dlanmi zakril svoje lice in zaplakal kakor otrok v trenutku, ko se zaveda, da so mu zagrebli mamico. — — — Nisem več čul svojih tovarišev, ne videl sočutnega bleska naše božične svečke, niti čutil vode, ki je silila v naš premočen šotor. — — —

Bil sem v farni cerkvi. Kako lepa je naša farna cerkev! Zdi se mi v tujini kakor skrbna ptica, ki kliče k sebi svoje mladiče, da se ne ujamejo v mreže hudobnih ljudi. — — — Kako milo mi doni glas njenih zvonov in sega globoko v dušo! — — — Koliko faranov se je zbralo! Cerkev je natlačeno polna: Pobožni kristjani so tu, farizeji in cestinarji in ljudje, ki nikdar drugače ne vidijo cerkve od znotraj. —

Vsi zvonovi so zazvonili. Začudil sem se: Kaj ni vojska pobrala naših zvonov? Veličastno so zvonili in ljubko odmevali v mojih, za hip osvobojenih prsih.

Polnočnica se je začela. Pred oltar so stopili trije duhovniki. Orglje so mogočno zabučale, pevci in pevke so zapele... Vsa cerkev lepo in skrbno ozaljšana je bila v bleščečem sijaju. Tudi jaslice so bile, kakor vsako leto. V to veličastvo in lepoto pa se je dvigala molitev vernih kristjanov, pomešana z omamnimi vonjem kadila. — — — Mašnik je zapel: „Slava Bogu na višavah!“ in zbor je nadaljeval: „In na zemlji mir ljudem!“

„Mir ljudem!“ je odmevalo v moji duši in me popolnoma prevzelo. Pokleknil sem pred jaslice, postavljene spominu rojstva Onega, ki je sejal mir in ljubezen, pa je žel sovraštvo in zahrbtnost. Zamolil sem: Božje Dete, vrni ljubljene domovini svoje sinove, vrni domovini ljubi mir in zaukaži, da utihne morilno orožje! Nasej ljubezni in miru v naša polja, v naše hiše in gorice! Postavi Svoje angelje za stražnike moje domovine! —

Ko sem v svojem snu tako molil, sem čutil, kakor da nisem človek, katerega je usoda vrgla z milijoni sotrpinov v ujetniške tabore.

Kar naenkrat me vzbudi krik v kruto resničnost ujetniške bede. Umirajoči plamen blede svečke je plaho trepetal, po ujetniškem taboru pa je vladal nemir in grozna vznemirjenost. Odnekod je udrla voda v posamezne šotore; sredi noči so jih morali razdirati. — — — Koliko groznega strahu in čudnih, v navadnem življenju nepojmljivih vtisov dobi človek v ujetniškem taboru! Eden preklinja, drugi moli, tretji vzdihuje, jadikuje, četrti trpi v molčečem gnevu i. t. d. —

Grem po taboru. Pridem do gruče, ki je precej glasna. Nesejo mrliča. Vsakdanja prikazen, nič nenavadnega. Toda tega trpina ni umoril glad neposredno, ali zahrbtna bolezen. Ubil ga je tovariš za kos kruha. Sedaj visi tam ob drevesu, zvezan in ves v obupu. Peni se in zvija, pa zamanj... Ni sočutne duše zanj, ni blagega srca, ker so ga tudi njemu ubili. Pristopijo laški podčastniki in častniki, ga psujejo, bijejo, izrekajo kletvice, strašne in surove. — — — Ubil je brata. — — — In mi?! Ali nismo šli ubijati svoje brate in kdo nas je poslal v bratomorno klanje? —

O, je Pravica, ki vse poravna in izenači! je bilo spoznanje, ki je leglo oni Božič v mojo dušo. —

Mir ljudem! — — —

Pri južnih bratih.

(Utrinek iz vojnih spominov.)

„Hristos se rodi — va istino se rodi!“

(Pravoslavni božični pozdrav.)

„Hristos se rodi — va istino se rodi!“

— Krist se rodi, v resnici se rodi — tako je odmevalo od ust do ust v onih dneh

božičnega praznika, ko je naša lepa domovina še ječala v težkih, okrutnih verigah suženjstva. V tistih dneh sem bil določen od Usode, da živim med teptanimi brati, da sredi moritve in sovraštva praznujem praznik svet odrešujoče Ljubezni. —

In moji vtisi? Naj vam jih podam v bežnih obrisih, v površnih črtah, silhetah. — — — Zemlja ječi v suženjstvu in čaka rešitve. Rad bi povedal ljudstvu, kaj čutim z njim. Ali odeva me švabsko odelo. Nihče mi ne veruje. Vsak: nebogljenoto dete in izstradani starec prisegata v moje čelo osveto in zopet osveto. — — — Zakričal bi rad s silnim glasom in povedal ljudstvu, kaj lepega je v meni in da hočem zbičati tolpo, ki je prihrumela na srbsko zemljo in z enim mogočnim krikom vzbuditi kosovske junake v krvav in strašen pokolj. — — —

Toda kam sem zašel? — Božič je tu... Letos (1916) ga obhajam na jugu naše domovine. Tudi tu je zima kakor pri nas. Zapadel je sneg in visoki minareti turskih mošej in džamij so vidno nasprotje z današnjim praznikom. Kako štrle v zrak in hodže (turški duhovniki) kako čudno molijo danes! Njih glas je nekan otožen in sovražen, ali se mi tako dozdeva? — — —

Sveti večer...

V našem mestu je kakor ponavadi, le hamali (nosači) imajo danes več posla, oni nosijo za imovitejše ljudi pakete tovore. Čudno mi je bilo pri srcu, ko sem čul mujezine (klicarje turskih molitev), kako so vpadali v plahe akorde naše cerkvice. In vendar tudi oni slave enega edinega Boga — ne verujejo pa v Kristusa, učitelja velike ljubezni.

Pravoslavni Božič se slavi 14 dni pozneje od katoliškega. On nima obeležja iskrenosti naših jaslic in naših božičnih drevesc. Vse je bolj priprosto in strogo svečano.

Namesto jaslic in božičnega drevesca pripravijo ponekod sobo, nasteljejo isto s senom in slamo, pomešajo med steljo pecivo in sadje, da iščejo deca slaščice. Soba s senom in slamo naj bi predstavljala hlev, kjer se je rodil veliki Odrešenik sveta. Predhodnik božičnim praznikom naših pravoslavnih bratov je zelo strogi post, od katerega niso niti otroci izvzeti. Pred praznikom se čistijo stanovanja, hlevi — skratka vsi prostori. — Polnočnice ni pri njih. Ko pride v jutru Božiča prvi polaznik (obiskovalec), — navadno izbran hišni prijatelj, — ki je v posebnih čisljih v rodbini, pozdravi gospodinjo veselo: „Hristos se rodi“ — in ona mu odgovarja radostno: „Va istino se rodi!“ — Prišlec stoji med vrati, da ga obsiplje gospodinja z zrnjem žita in koruze in on stori isto. Nato sledi pogostitev, ki je kaj različna — razume se z ozirom na imovinsko stanje posameznika. Najprvo se ponudi „sladko“ — zmes stolčenih orehov, kuhanega žita in medu po malih zličicah, zatem pecivo, rakija, vino, meso. — Pridejo cigani in igrajo čudno-melodijozne komade. Pozna se jim, da jim je Evropa in njena glasbena kultura daleč, daleč. Po večerih se vrše „sjela“ (sestanki), kjer se pojejo pesmi, one tužne, mehke in ljubke srbske popevke, katerih ne razume vsakdo. —

Vsakdo, ki prihaja in odhaja od tega sjela, pozdravlja: „Hristos se rodi“ — in drugi mu odgovarjajo: „Va istino se rodi!“ —

Nekoliko kapljic od lekarnarja Fellerja prijetno dišečeg „Elsafluida“ daje najboljšo anti-septično vodo za usta in zobe. Tudi za negovanje kože na glavi, tudi kakor dodatek k vodi za umivanje, za prijetno delujoče drgnjenje hrbta, nog, rok in celega telesa priljubljen. Dobiva se povsod kjer francosko žganje ali s pošto od lekarnarja E. V Fellerja, Stubica donja, Elsatrg št. 326, Hrvaško.

TISKARNA PANONIJA GORNJA RADGONA

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih pisarniških in šolskih potrebščin; vseh barv svilenega in krep-papirja; novo-došel pis. papir v kasetah in v mapah

KNJIGOVEZNIKA - KNJIGARNA - TRGOVINA S PAPIRJEV IN PISARNIŠKIMI POTREBŠČINAMI na drobno in debelo - ZALOGA ŠOLSKIH KNJIG

Govorite povsod slovenski!

POSOJILNICA V GORNJI RADGONI

r. z. z n. z.

sprejema

hranilne vloge

ter jih obrestuje po

4%

Obresti pripisuje brez posebnega naročila koncem decembra h kapitalu;

daje

posojila

na vknjižbo, na poroštvo, menice tekoče račune, vrednostne papirje, raznovrstne trgovske kredite, akreditive;

sprejema od svojih strank kot vloge hranilne knjižice in plačuje za nje terjatve drugih denarnih zavodov;

dela prošnje za vknjižbo posojil

brezplačno;

plačuje rentni in invalidni davek sama ter ga ne odteguje vlagateljem;

posreduje pri izmenjavi tujih

valut (tujega denarja),

vnovčuje čeke ter izvršuje vsakovrstna nakazila;

daje vsa v denarno stroko spadajoča pojasnila in kreditne informacije brezplačno.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. ure.

Uradni prostori v lastni hiši, glavna cesta št. 14 ob kolodvoru.

Račun čekovnega urada v Ljubljani, št. 10.593. — Telefon št. 3.